16 Νοεμβρίου 2020

Ο Ματθαίος μπροστά στην πρόσκληση του Ιησού Καραβιδόπουλος Ιωάννης (Καθηγητής Πανεπιστημίου)

/ Γενικά Θέματα

Η Εκκλησία μας εορτάζει τη μνήμη του Ευαγγελιστή Ματθαίου, του συγγραφέα του πρώτου Ευαγγελίου στη σειρά των βιβλίων της Καινής Διαθήκης. Ο ίδιος ο Ευαγγελιστής διηγείται την πρόσκλησή του από τον Ιησού να τον ακολουθήσει ως εξής.

«Προχωρώντας πιο πέρα ο Ιησούς, είδε να κάθεται στο τελωνείο ένας άνθρωπος που τον έλεγαν Ματθαίο, και του λέει: «Ακολούθησέ με». Κι εκείνος σηκώθηκε και τον ακολούθησε. Ενώ έτρωγε στο σπίτι, ήρθαν πολλοί τελώνες κι αμαρτωλοί και κάθισαν μαζί με τον Ιησού και τους μαθητές του στο τραπέζι. Όταν το είδαν αυτό οι Φαρισαίοι, είπαν στους μαθητές του: Γιατί ο δάσκαλός σας τρώει με τους τελώνες και τους αμαρτωλούς; Ο Ιησούς, που το άκουσε, τους είπε: Δεν έχουν ανάγκη από γιατρό οι υγιείς αλλά οι άρρωστοι. Και πηγαίνετε να μάθετε τι σημαίνει, αγάπη θέλω και όχι θυσίες. Γιατί δεν ήρθα να καλέσω σε μετάνοια τους δικαίους αλλά τους αμαρτωλούς» (Ματθ. 9,9-13).

Η παραπάνω περικοπή αφηγείται την εκ μέρους του Ιησού πρόσκληση του Ματθαίου να τον ακολουθήσει και εν συνέχεια τη συνεστίαση του Ματθαίου με τον Ιησού και τους μαθητές του αλλά και με άλλους τελώνες και αμαρτωλούς. Την κλήση αυτή δεν την αφηγείται ο ευαγγελιστής για να δείξει, μετά την κλήση των τεσσάρων πρώτων μαθητών την ώρα που αυτοί ψάρευαν (Ματθ. 4,18-22), πως συμπληρώθηκε η ομάδα των 12 μαθητών. Άλλωστε πέρα από την κλήση των τεσσάρων πρώτων και του Ματθαίου της διήγησης αυτής δεν γίνεται πουθενά λόγος για την κλήση των υπολοίπων, αλλά για να δώσει ακόμη ένα τυπικό και υποδειγματικό περιστατικό άμεσης ανταπόκρισης στο προσκλητήριο του Ιησού και μάλιστα –στην περίπτωση του σημερινού αναγνώσματος – ενός ανθρώπου που προέρχεται από τις τάξεις των αμαρτωλών.

Το επάγγελμα του τελώνη, που την εποχή εκείνη συνδεόταν με αδικία και αρπαγή

των αγαθών των φορολογουμένων προς ικανοποίηση των Ρωμαϊκών αρχών αλλά και των ιδίων των τελωνών, είχε αποβεί συνώνυμο του αμαρτωλού. Η διήγηση καταλήγει στο λόγιό του με το οποίο, απαντώντας ο Ιησούς στις μεμψιμοιρίες των Φαρισαίων, αφενός μεν παραθέτει τη φράση του προφήτη Ωσηέ (6,6) «αγάπη θέλω και όχι θυσίες» και αφετέρου εξηγεί τον λόγο και τον σκοπό της δραστηριότητάς του μεταξύ των τελωνών και αμαρτωλών: «δεν ήρθα να καλέσω σε μετάνοια τους δικαίους αλλά τους αμαρτωλούς».

Ο Ιησούς συναντά τον Ματθαίο να κάθεται στο τελωνείο, προφανώς εργαζόμενο, και του απευθύνει την πρόσκληση με το γνωστό και από τη διήγηση της κλήσης των πρώτων τεσσάρων μαθητών ρήμα «ακολούθησέ με». Είναι πολύ χαρακτηριστική η άμεση ανταπόκριση του τελώνη. Ο ευαγγελιστής δεν ενδιαφέρεται να δικαιολογήσει την εντυπωσιακή αυτή απόφαση με κάποια συμπληρωματική πληροφορία για προηγούμενη γνωριμία του με τον Ιησού η με τους τέσσερες πρώτους αλιείς που ίσως γνώριζε, αλλ’ αποσκοπεί μάλλον στο να εξάρει την απόφαση του τελώνη ως υπόδειγμα άμεσης ανταπόκρισης, υπόδειγμα προφανώς προς μίμηση. Πρόκειται για μία συντριπτική αλλαγή τρόπου ζωής – ολοφάνερα προσωπικό βίωμα του Ευαγγελιστή -, την οποία ο νέος μαθητής του Ιησού πανηγυρίζει με ένα μεγάλο συμπόσιο στο σπίτι του, στο οποίο μετέχουν «πολλοί τελώνες και αμαρτωλοί», πράγμα το οποίο προκαλεί το ερώτημα των Φαρισαίων, ερώτημα που περιέχει έντονη κριτική και αποδοκιμασία της στάσης του Ιησού και των μαθητών του : «Γιατί ο δάσκαλός σας τρώει με τους τελώνες και τους αμαρτωλούς;».

Εδώ ακριβώς διαφαίνεται η διαφορά μεταξύ της φαρισαϊκής αντίληψης για τον αναμενόμενο Μεσσία και της χριστιανικής: Κατά τους Φαρισαίους δεν είναι νοητό ένας Μεσσίας που είναι άγιος να συναναστρέφεται αμαρτωλούς και συνεπώς ο Ιησούς δεν μπορεί να είναι ο πραγματικός Μεσσίας, αφού δεν διαφοροποιεί τη θέση του από τους καταφρονητές του Νόμου. Ο Χριστός με τη στάση του δείχνει ότι η αγιότητα δεν σημαίνει αποφυγή της κοινωνίας με τους αμαρτωλούς αλλ’ απεναντίας συνάντηση με αυτούς και μεταμόρφωσή τους, προσκλητήριο για μετάνοια και σωτηρία. Αυτό άλλωστε υπογραμμίζεται στο τελευταίο λόγιο της διήγησης με κάποια υποκρυπτόμενη ειρωνεία για τους Φαρισαίους που θεωρούν τον εαυτό τους καθαρό και δίκαιο.

Ίσως η φράση «Δεν έχουν ανάγκη από γιατρό οι υγιείς αλλά οι άρρωστοι» αποτελεί παροιμία της εποχής που τη μεταφέρει ο Ιησούς στην περιοχή της θρησκευτικής υγείας και ασθένειας, όπως σαφώς φαίνεται στην τελευταία φράση της περικοπής: «δεν ήρθα να καλέσω σε μετάνοια τους δικαίους αλλά τους αμαρτωλούς». Η υποκρυπτόμενη στη φράση αυτή ειρωνεία συνίσταται στο ότι οι Φαρισαίοι που

θεωρούν τον εαυτό τους δίκαιο βρίσκονται στην ίδια κατάσταση ανάγκης γιατρού όπως και οι αμαρτωλοί. με τη διαφορά ότι αυτοί οι τελευταίοι το συναισθάνονται και δέχονται τη θεραπευτική προσφορά του Ιησού-ιατρού ενώ οι πρώτοι, ικανοποιημένοι με την αυτάρεσκη βεβαιότητα της θρησκευτικής τους επάρκειας, δεν ανταποκρίνονται στην πρόσκληση του Ιησού για μετάνοια.

Εάν διηγούνται οι τρεις πρώτοι ευαγγελιστές το προσκλητήριο που απηύθυνε ο Χριστός στους τέσσερες ψαράδες και τον τελώνη να γίνουν μαθητές του, δεν είναι γιατί ενδιαφέρονται να μας περιγράψουν σαν ιστορικοί το ξεκίνημα του Μεσσία στο επί γης έργο του και τη στρατολόγηση των συνεργατών του, αλλά γιατί στον τρόπο που δέχτηκαν οι τέσσερες ψαράδες και ο τελώνης την πρόσκληση και ανταποκρίθηκαν αμέσως σ’ αυτήν βλέπουν το τυπικό παράδειγμα και πρότυπο για το πως πρέπει να δέχεται ο άνθρωπος το θείο κάλεσμα. Με αυτό το πρίσμα βλέποντας τη διήγησή μας μπορούμε να σταματήσουμε στα ακόλουθα σημεία.

Πρώτα-πρώτα πρέπει να προσέξουμε ότι το προσκλητήριο απευθύνεται στους τέσσερες ψαράδες και στον τελώνη την ώρα ακριβώς που αυτοί βρίσκονταν στις εργασίες τους. Αυτό μπορεί να μας οδηγήσει στη σκέψη ότι δεν χρειάζεται να απομακρυνθεί ο άνθρωπος από τον κόσμο και τη ζωή για να τον συναντήσει ο Θεός. Τέτοια φυγή διδάσκουν ορισμένα φιλοσοφικά συστήματα που είναι διαποτισμένα με την αντίληψη ότι ο κόσμος και η ύλη είναι εκ φύσεως κακά στοιχεία και ότι ο άνθρωπος για να βρει τη σωτηρία του πρέπει να φύγει μακριά απ’ αυτά. Κατά την Αγία Γραφή, ο κόσμος παρ’ όλη τη φθορά και την πτώση του στο κακό και στην αμαρτία είναι έργο του Θεού· και ο Θεός με δική του πρωτοβουλία συναντά τον άνθρωπο μέσα σ’ αυτόν τον κόσμο, μέσα στην κοινωνία, μέσα στην εργασία για να του προσφέρει τη σωτηρία.

Το προσκλητήριο για άλλους ήδη σήμανε, για άλλους θα σημάνει οπωσδήποτε κάποτε: Θα είναι ένα συναρπαστικό κήρυγμα; Θα είναι ένα συγκλονιστικό βίωμα; Θα είναι μία ξαφνική αφύπνιση από το λήθαργο της αδιαφορίας; Θα είναι η πρόσκληση του ιερέα; Θα είναι κάτι άλλο; Ο Θεός γνωρίζει πολλούς τρόπους για να επικοινωνεί με το πλάσμα του και να το σώζει. Ας μην ξεχνούμε ότι ο Χριστιανισμός δεν είναι το αποκορύφωμα της προσπάθειας του ανθρώπινου πνεύματος να βρει τον Θεό, αλλά είναι η φανέρωση των ενεργειών που κάνει ο Θεός μέσα στην ιστορία για να συναντήσει και να λυτρώσει τον άνθρωπο και που η σπουδαιότερη των οποίων είναι η σάρκωση, η σταύρωση και η ανάσταση του Χριστού.

Ένα δεύτερο σημείο που θέλει να τονίσει η διήγηση είναι η εμπιστοσύνη στο πρόσωπο του Χριστού και η προθυμία υπακοής στα λόγια του τόσο των τεσσάρων ψαράδων όσο και του τελώνη Ματθαίου.

Τελικά, ένα μήνυμα αφύπνισης μας απευθύνει η σημερινή διήγηση. Να συνειδητοποιήσουμε την αμαρτωλότητά μας, να δεχτούμε με εμπιστοσύνη το θείο κάλεσμα, να ακολουθήσουμε αμέσως τον Χριστό, οπουδήποτε κι αν βρισκόμαστε, μέσα στη ζωή, μέσα στην εκτέλεση του καθήκοντος και της εργασίας μας. Και το θαύμα θα ακολουθήσει αμέσως· ας μην περιμένουμε να προηγηθεί για να πεισθούμε.

Πηγή: agiazoni.gr